

Poznań, 7 sierpnia 2017

Szanowny Pan
Prof. dr hab. Jan Szyszko
Minister Środowiska

W odpowiedzi na pismo Ministerstwa Środowiska zawierające komunikat i propozycję podpisania deklaracji poniesienia kosztów „odbudowy siedlisk i powrotu gatunków na powierzchni bez wycinki drzew” (do pobrania także ze strony Ministerstwa¹), skierowane do licznych naukowców z różnych jednostek badawczych w Polsce i za granicą (w tym do sygnatariuszy „Listu otwartego środowiska naukowego w sprawie Puszczy Białowieskiej” z dnia 8 kwietnia 2016 roku²), jak również do przedstawicieli organizacji pozarządowych), przedstawiamy w tej sprawie następujące stanowisko:

Propozycja podpisania niniejszej deklaracji jest niedopuszczalna zarówno ze względów formalnych, jak i z uwagi na zawarte w niej oraz w towarzyszącym jej komunikacie, rażące błędy merytoryczne i manipulacje faktami:

- a) Adresaci deklaracji nigdy nie postulowali stworzenia nowego podziału gospodarczej części Puszczy Białowieskiej na część (2/3 powierzchni) poddaną zabiegom „ochronnym”, czyli wycince i wywożeniu drzew niezależnie od obowiązującego statusu ochronnego drzewostanu, i część objętą zakazem wycinki (1/3 powierzchni). Wręcz przeciwnie, wyrażali stanowczy sprzeciw wobec „długoterminowego eksperymentu nakreślonego w ministerialnym Programie dla Puszczy Białowieskiej”³, bowiem proponowane działania przyczynią się do pogorszenia stanu ochrony siedlisk i gatunków. Podkreślali też, że Puszcza Białowieska zasługuje na ochronę (jako Park Narodowy ze zróżnicowanym reżimem ochronnym) na całym jej obszarze.
- b) Adresaci deklaracji nie domagali się zakazu wycinki „jakichkolwiek drzew na terenie Puszczy Białowieskiej”. Domagali się natomiast merytorycznej dyskusji nad zasadami strefowania działań ochronnych w Puszczy, zgodnie z zapisami w Planie Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Puszcza Białowieska” i we wniosku renomacyjnym złożonym przez Polskę do UNESCO. Podkreślić należy, że zarówno Plan Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Puszcza Białowieska”, jak i zapisy we wniosku renomacyjnym do UNESCO **przewidują zróżnicowanie reżimu ochronnego, w tym także dopuszczają ograniczoną wycinkę na potrzeby użytkowe lokalnych mieszkańców oraz dla zapewnienia bezpieczeństwa przy drogach publicznych i szlakach turystycznych**. Przypomnieć należy także, że **zakaz prowadzenia działań gospodarczych obowiązuje (zgodnie m.in. z Planem Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000) w lasach z przynajmniej 10-procentowym udziałem drzew ponad stuletnich**. Respektowania tego zakazu wymagają międzynarodowe zobowiązania Polski, m.in. jako sygnatariusza Dyrektywy 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzięki fauny i flory (tzw. Dyrektywy Siedliskowej).
- c) Merytorycznie bezpodstawne jest też powoływanie się w „deklaracji” na rzekomy związek między prowadzoną wycinką świerka a „trwałością występowania chronionych siedlisk

¹ <https://www.mos.gov.pl/aktualnosci/szczegoly/news/deklaracja-odpowiedzialnosc-ws-puszczy-bialowieskiej/>

² https://www.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/mos/Puszcza_Bialowieska/Program_dzialan_na_rzecz_Puszczy_Bialowieskiej/List_otwarty_srodowiska_naukowego.pdf

³ <https://www.mos.gov.pl/puszcza-bialowieska/program-dla-puszczy/>

i gatunków zgodnie z dyrektywą ptasią i habitatową”. Trzy z przytoczonych w deklaracji siedlisk chronionych w ramach obszarów Natura 2000 (ciepłolubne dąbrowy, łągi jesionowo-olszowe oraz grądy) nie zawierają lub zawierają w niewielkiej domieszce gatunek drzewa (świerk), podlegający obecnie wycince pod pretekstem ograniczenia gradacji kornika i „ochrony siedlisk naturalnych”. Jedynie część borów bagiennych zawiera świerk jako główny składnik drzewostanu. Jednakże, Plan Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Puszcza Białowieska”⁴ wyraźnie określa, iż to właśnie **gospodarka leśna jest jednym z głównych zagrożeń chronionych siedlisk**. Zapis ten znajduje potwierdzenie w „Raporcie z Monitoringu Leśnych Siedlisk Przyrodniczych Wpisanych do Załącznika i Dyrektywy Siedliskowej w Obszarze Natura 2000 „Puszcza Białowieska” PLC200004, sporządzonym przez WWF Polska w maju 2017⁵. Co więcej, **zgodnie z Planem Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000, ochrona wielu gatunków (np. dzięcioła białostrzykowego, dzięcioła trójpalczastego, sóweczki, zagłębka bruzdkowanego czy ponurka Schneidera) wymaga wykluczenia gospodarki leśnej z drzewostanów ponad stuletnich**.

- d) Twierdzenie, że „w roku 2016 dokonano kompleksowej inwentaryzacji siedlisk i gatunków na całym terenie Puszczy” jest znaczącym nadużyciem, bowiem oprócz inwentaryzacji siedlisk na stałych powierzchniach obserwacyjnych, **dokonano zaledwie weryfikacji inwentaryzacji nielicznych, wybranych gatunków roślin i zwierząt**⁶.
- e) Propozycja przyjęcia osobistego zobowiązania finansowego jest szczególnie zadziwiająca w sytuacji gdy ani Minister Środowiska, członkowie rządu, urzędnicy Ministerstwa Środowiska, ani też kierownictwo czy pracownicy Lasów Państwowych nie deklarują żadnych osobistych zobowiązań finansowych na wypadek **utruty gatunków, siedlisk, a także walorów poznawczych – odnoszących się zarówno do wartości przyrodniczych (wynikających z dominującej roli naturalnych procesów kształtujących dynamikę, strukturę i kompozycję ekosystemów Puszczy) jak i kulturowych (obecność ewentualnych artefaktów archeologicznych), które są niszczone przez wycinkę, wywóz drewna i działania rekultywacyjne, prowadzone przez PGL LP**. Propozycja ta jest ponadto jeszcze bardziej rażąca w obliczu faktu, iż adresaci deklaracji nie mają wpływu na obecny kształt decyzji o zarządzaniu Puszczą Białowieską.
- f) Komunikat, który wraz z deklaracją został przesłany do wielu osób z Polski i z zagranicy zawiera liczne **błędy merytoryczne, ortograficzne i stylistyczne**⁷ świadczące o **braku profesjonalizmu, co podważa kompetencje osób odpowiedzialnych za jego przygotowanie**⁸.

Podsumowując: treść i formę Komunikatu oraz wezwanie do podpisania tzw. „deklaracji” uważamy za rażące naruszenie standardów debaty publicznej. Podtrzymujemy apel do Ministra Środowiska, Prezydenta i Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Prezes Rady Ministrów **o podjęcie działań zmierzających do objęcia całej Puszczy Białowieskiej gwarantowaną przez państwo ochroną.** Zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem i niemal stuletnią tradycją, ochronę taką zapewnić może

⁴http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/files/obwieszczenia/46446/Zarzadzenie_RDOS_Bialystok_Dz_Urz_Woj_Podl_2_015_3600.pdf

⁵ <http://www.wwf.pl/?21340/Wycinka-najwiekszym-zagrozeniem-dla-siedlisk-lesnych-Puszczy-Bialowieskiej>

⁶ szersze omówienie inwentaryzacji zawarte jest tu: <https://naukadlaprzyrody.pl/2017/04/07/uwagi-naykowcow-do-prezentacji-wynikow-inwentaryzacji-w-puszczy-bialowieskiej/>

⁷ dyskusja na ten temat: <http://zmihor.blogspot.com/2017/07/lelek-kozduj-czyli-ortografia-wg.html>

⁸ Szerzej temat komunikatu omówiony został w komentarzu: <https://naukadlaprzyrody.pl/2017/07/14/uwagi-do-komunikatu-ministerstwa-srodowiska-czy-bedziemy-jechac-do-puszczy-bialowieskiej-po-to-by-podziwiac-wzorowe-uprawy-i-wypielegnowane-mlodniki>.

tylko status parku narodowego. Apelujemy też do Ministra Środowiska o **zaprzestanie działań gospodarczych na terenie lasów puszczańskich, przynajmniej do momentu opracowania planu ochrony Puszczy jako całości przez specjalistów od ochrony przyrody**. Apelujemy także do Ministra Środowiska i Dyrektora Lasów Państwowych o przyjęcie pełnej osobistej odpowiedzialności za utratę walorów przyrodniczych i poznawczych, a także atrakcyjności turystycznej Puszczy Białowieskiej, na skutek poddania jej intensywnym działaniom z zakresu gospodarki leśnej⁹.

Z poważaniem

1. Prof. dr hab. Oleg Aleksandrowicz, Instytut Biologii i Ochrony Środowiska, Akademia Pomorska w Słupsku, Słupsk
2. Prof. dr hab. Wiesław Babik, Wydział Biologii i Nauk o Ziemi, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
3. Prof. dr hab. Magdalena Błażewicz, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Łódzki, Łódź
4. Prof. dr hab. Przemysław Busse, Uniwersytet Gdański, Gdańsk
5. Prof. dr hab. Andrzej Chlebicki, Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków
6. Prof. dr hab. Andrzej Dyrzc, Wydział Nauk Biologicznych, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
7. Prof. dr hab. Beata Gabryś, Wydział Nauk Biologicznych, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra
8. Prof. dr hab. Grzegorz Gabryś, Wydział Nauk Biologicznych, Uniwersytet Zielonogórski, Zielona Góra
9. Prof. dr hab. Joanna Gliwicz, Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Warszawa
10. Prof. dr hab. Z. Maciej Gliwicz, Wydział Biologii, Uniwersytet Warszawski, Warszawa
11. Prof. dr hab. Jerzy M. Gutowski, Rada Naukowa Białowieskiego Parku Narodowego, Białowieża
12. Prof. dr hab. Lilla Hryniewiecka, Wydział Biologii, Uniwersytet Adama Mickiewicza, Poznań
13. Prof. dr hab. Hanna Kmita, Wydział Biologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań
14. Prof. dr hab. Paweł Koteja, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
15. Prof. dr hab. Jan Kozłowski, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
16. Prof. dr hab. Adam Latała, Wydział Oceanografii i Geografii, Uniwersytet Gdański, Gdynia
17. Prof. dr hab. Małgorzata Latałowa, Wydział Biologii, Uniwersytet Gdański, Gdańsk
18. Prof. dr hab. Ryszard Laskowski, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
19. Prof. dr hab. Joanna Pijanowska, Wydział Biologii, Uniwersytet Warszawski, Warszawa
20. Prof. dr hab. Mirosław Przybylski, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Łódzki, Łódź
21. Prof. dr hab. Lech Ratajczak, Wydział Biologii, Uniwersytet im Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
22. Prof. dr hab. Piotr Skubała, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Śląski, Katowice
23. Prof. dr hab. Jacek M. Szymura, Instytut Zoologii i Badań Biomedycznych, Uniwersytet Jagielloński, Kraków

⁹ (aneks do Planu Urządzania Lasu dla nadleśnictwa Białowieża z roku 2016: https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/strategie_plany_programy/Decyzja.pdf; decyzja 51 Dyrektora Generalnego LP http://bip.lasy.gov.pl/pl/bip/px_~decyzja_51_2017.pdf).

24. Prof. dr hab. Dariusz Tarnawski, Wydział Nauk Biologicznych, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
25. Prof. dr hab. Werner Ulrich, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń
26. Prof. dr hab. Marek Wanat, Muzeum Przyrodnicze, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
27. Prof. dr hab. January Weiner, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
28. Prof. dr hab. Tomasz Wesołowski, Wydział Nauk Biologicznych, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
29. Prof. dr hab. Jan M. Wójcik, Instytut Biologii Ssaków PAN, Białowieża
30. Dr hab. Monika Badura, Wydział Biologii, Uniwersytet Gdański, Gdańsk
31. Dr hab. Adam Barcikowski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Toruń
32. Dr hab. Andrzej Bobiec, Wydział Biologiczno-Rolniczy, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów
33. Dr hab. Adam Głazaczow, Wydział Biologii, Uniwersytet im Adama Mickiewicza, Poznań
34. Dr hab. Bogdan Jaroszewicz, Białowieska Stacja Geobotaniczna, Uniwersytet Warszawski, Białowieża
35. Dr hab. Łukasz Kaczmarek, Wydział Biologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań
36. Dr hab. Monika Kędra, Instytut Oceanologii PAN, Sopot
37. Dr hab. Ziemowit Kosiński, Wydział Biologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań
38. Dr hab. Rafał Kowalczyk, Instytut Biologii Ssaków PAN, Białowieża
39. Dr hab. Paulina Kramarz, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
40. Dr hab. Krzysztof Kujawa, Instytut Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN, Poznań
41. Dr hab. Mariusz Lamentowicz, Wydział Biologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań
42. Dr hab. Mariusz Lewandowski, Wydział Ogródnictwa, Biotechnologii i Architektury Krajobrazu Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, Warszawa
43. Dr hab. Łukasz Łuczaj, Pozawydziałowy Instytut Biotechnologii, Uniwersytet Rzeszowski
44. Dr hab. Piotr Minias, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Łódzki, Łódź
45. Dr hab. Anna Orczewska, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Śląski, Katowice
46. Dr hab. Maciej Pabijan, Wydział Biologii i Nauk o Ziemi, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
47. Dr hab. Tomasz Postawa, Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN, Kraków
48. Dr hab. Adam Rostański, Wydział Biologii i Ochrony Środowiska, Uniwersytet Śląski, Katowice
49. Dr hab. Anna Rożen, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
50. Dr hab. Krzysztof Schmidt, Instytut Biologii Ssaków PAN, Białowieża
51. Dr hab. Nuria Selva Fernandez, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków
52. Dr hab. Anna M. Stefanowicz, Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków
53. Dr hab. Grażyna Szarek-Łukaszewska, Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków
54. Dr hab. Elżbieta Wilk-Woźniak, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków
55. Dr hab. Roman Żurek, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków
56. Dr Kamil Bartoń, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków
57. Dr Agnieszka Bednarska, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
58. Dr Anna Buczma, Wydział Biologii, Uniwersytet Gdański, Gdańsk
59. Dr Marcin Churski, Instytut Biologii Ssaków PAN, Białowieża
60. Dr Piotr Dąbrowski, Wydział Turystyki i Rekreacji, Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie, Kraków
61. Dr Szymon Drobniak, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
62. Dr inż. Marcin Kadej, Wydział Nauk Biologicznych, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
63. Dr Wojciech Kania, Stacja Ornitologiczna, Muzeum i Instytut Zoologii PAN, Gdańsk

64. Dr Magdalena Kozakowska, Wydział Biochemii, Biofizyki i Biotechnologii, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
65. Dr Marta Kras, Wydział Biologii, Uniwersytet Gdański, Gdańsk
66. Dr Anna Kujawa, Instytut Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN, Poznań
67. Dr Marta Labocha-Derkowska, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
68. Dr Robert Maślak, Wydział Nauk Biologicznych, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
69. Dr Sławomir Mitrus, Wydział Przyrodniczo-Techniczny, Uniwersytet Opolski, Opole
70. Dr Magdalena Moskal-del Hoyo, Instytut Botaniki im. W. Szafera PAN, Kraków
71. Dr Krzysztof Moszczyński, Wydział Prawa i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet SWPS, Filia we Wrocławiu
72. Dr Anna Muszewska, Instytut Biochemii i Biofizyki PAN
73. Dr inż. Piotr Musznicki, Wydział Elektrotechniki i Automatyki, Politechnika Gdańska
74. Dr inż. Robert Mysłajek, Wydział Biologii, Uniwersytet Warszawski, Warszawa
75. Dr Magdalena Niedziałkowska, Instytut Biologii Ssaków PAN, Białowieża
76. Dr Sabina Nowak, Stowarzyszenie dla Natury "Wilk", Twardorzeczka
77. Dr Agnieszka Pajdak-Stós, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
78. Dr Barbara Pietrzak, Wydział Biologii, Uniwersytet Warszawski, Warszawa
79. Dr Agata Plesnar-Bielak, Instytut Nauk o Środowisku Uniwersytet Jagielloński, Kraków
80. Dr Dorota Płuchowska, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław
81. Dr Tomasz Podgórski, Instytut Biologii Ssaków PAN, Białowieża
82. Dr Zofia Prokop, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
83. Dr Agnieszka Sergiel, Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk, Kraków
84. Dr Mirosław Stepaniuk, Stowarzyszenie Dziedzictwo Podlasia, Puchły
85. Dr Michał Stuglik, Scotland's Rural College, Edynburg
86. Dr Jakub Szymkowiak, Wydział Biologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
87. Dr Joanna Święta-Musznicka, Wydział Biologii, Uniwersytet Gdański, Gdańsk
88. Dr Aleksandra Walczyńska, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
89. Dr Dominika Włoch-Salamon, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński, Kraków
90. Dr Joanna Wojtera-Kwiczor, Wydział Biologii, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, Poznań
91. Dr Krzysztof Zawierucha, Wydział Biologii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań
92. Dr Adrian Zwolicki, Wydział Biologii, Uniwersytet Gdański, Gdańsk
93. Mgr Maciej Bonk, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków
94. Mgr Alicja Pawelec, Wydział Biologii, Uniwersytet Warszawski, Warszawa
95. Mgr inż. Gabriela Sąkol, Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego w Sosnowcu
96. Mgr Anna Wyrzykowska, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań

Do wiadomości:

Pani Beata Szydło, Prezes Rady Ministrów

Pan dr Andrzej Duda, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Pan dr inż. Konrad Tomaszewski, Dyrektor Generalny Lasów Państwowych

media